مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

محمد مُحِق ۲۰۲۶/۱۱/۰۴

دموکراسی و سکولاریسم سیاسی،
آن‌چه انتخابات امریکا به نمایش گذاشت

بشر در تاریخ چند هزارسالهٔ تمدن خویش، مدل‌های مختلفی از نظام سیاسی را پدید آورده و از سر گذرانده است، اما تا کنون نظامی باثبات‌تر و کم‌عیب‌تر از دموکراسی مبتنی بر سکولاریسم سیاسی تجربه نکرده است. تنها در چنین نظامی است که از بالاترین فرد نشسته بر هرم قدرت، در برابر رقبای سیاسی‌اش، چیزی جز لفاظی برنمی‌آید، هرچند کارش به دشنام و ناسزاگویی بکشد. در نظام‌های دیگر، رقیب سیاسی چه‌بسا به لحاظ ایدئولوژیک مرتد شمرده می‌شود و به لحاظ سیاسی در معرض حذف فیزیکی یا سرکوب خشونت‌بار قرار می‌گیرد.
بشر هزاران سال از استبداد لویاتان، همان دستگاه قدرتی که خود ساخته بود، در رنج بوده است، و این درد جز با دموکراسی درمان نمی‌شود. همچنان، هزاران سال، رژیم‌های سیاسی میان شهروندان تبعیض روا داشته‌اند؛ گاه بر اساس رنگ، گاه بر اساس دین و مذهب، گاه بر اساس زبان و گاه بر اساس نژاد. این درد نیز جز با سکولاریسم سیاسی درمان نمی‌شود. مشکل تبعیض و مشکل استبداد از مزمن‌ترین امراض نظام‌های سیاسی در طول تاریخ بوده‌اند و هیچ نظامی جز دموکراسی مبتنی بر سکولاریسم سیاسی، درمانی مؤثر برای این دو ارائه نکرده است.
نظام‌های تئوکراتیک، که دین را با سیاست درمی‌آمیزند، هیچ راهی به رهایی از تبعیض ندارند. در نظام دینی مبتنی بر مذهب شیعی، هیچ‌گاه سنی با شیعی برابر نیست، و در نظام دینی مبتنی بر مذهب سنی، هیچ‌گاه شیعی با سنی برابر نیست؛ همچنان‌که در چنین نظام‌هایی، مسلمان و غیرمسلمان نیز از حقوق برابر برخوردار نیستند. همین وضعیت در نظام‌های سیاسی مبتنی بر هویت دینی مسیحی، یهودی، بودایی، هندویی و مانند این‌ها نیز صدق می‌کند. سکولاریسم سیاسی یعنی بی‌طرفی نظام سیاسی در برابر تمام اعتقادات و به‌رسمیت‌شناختن حقوق برابر برای تمام شهروندان، فارغ از افکار و باورهای‌شان.
چنین نظامی با ارزش‌های اسلامی و مقاصد شریعت هیچ تضادی ندارد و اگر با دقت نگریسته شود، این مقاصد را بهتر نیز تأمین می‌کند. من از همین رو، سال‌های بسیار دور، حدود شانزده، هفده سال پیش، در مقاله‌ای مفصل این استدلال را مطرح کردم که دموکراسی، به عنوان "واجب لغیره"، یک فریضه در جوامع اسلامی است. تحقق سکولاریسم سیاسی، رهایی از دست بت‌های زمینی و بستن دست شیادانی است که به نام خدا و به بهانهٔ دین، منابع قدرت و ثروت را در چنگ خود می‌گیرند و بر گردهٔ مردم سوار می‌شوند.
در افغانستان، تجربه‌ای نیم‌بند از دموکراسی شکل گرفته بود، اما در اثر فقدان بستر اجتماعی مناسب، به کاریکاتوری‌ترین شکل خود درآمد، و جنگی که طا لبان بر آن تحمیل کرده بود، سرنوشت آن را

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

به تراژیک‌ترین شکل ممکن رقم زد. آن‌گاه افراطگرایان همین تجربهٔ ناکام را دلیلی بر شکست دموکراسی و ناکارآمدی آن می‌خواندند.
البته آنچه گفته شد، ناظر به دموکراسی و سکولاریسم سیاسی در سطح ملی است. جنگ‌ها، تجاوزها و لشکرکشی‌هایی که در سطح جهانی رخ می‌دهند، ریشه در نابسامانی نظم حاکم بر نظام بین‌الملل دارند؛ نظمی که خود نه دموکراتیک است و نه سکولار. از این رو، نباید عملکرد دولت‌ها در عرصهٔ جهانی را با ماهیت نظام سیاسی آن‌ها در داخل مرزهای ملی یکی گرفت.

آرشیف: نویسنده در پورتال افغان جرمن آنلاین

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ